

Київський університет імені Бориса Грінченка
 Факультет педагогічної освіти
 Кафедра початкової освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
 навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 05 » 09 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТА: МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТА»

для студентів

спеціальності	013 Початкова освіта
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	013.00.01 Початкова освіта

Київ – 2022

Розробник:

Вишнівська Наталія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти

Викладач:

Вишнівська Наталія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол №6 від 31.08. 2022 року

Завідувач кафедри початкової освіти

 Геннадій БОНДАРЕНКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 013.00.01 «Початкова освіта»

«31» 08 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми 013.00.01 «Початкова освіта»

 Геннадій БОНДАРЕНКО

Робочу програму перевірено

«01» 09 2022 р.

Заступник декана Факультету педагогічної освіти

 Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання			
	денна форма навчання		заочна форма навчання	
<i>Громадянська та історична освіта: Методика навчання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»</i>				
<i>Вид дисципліни</i>	обов'язкова			
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська			
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	4 / 120			
<i>Курс</i>	2	3	2	3
<i>Семестр</i>	4	5	4	5
<i>Кількість змістовий модулів із розподілом:</i>	2	2	2	2
<i>Обсяг кредитів</i>	2	2	2	2
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	60	60	60	60
<i>Аудиторні</i>	28	28	8	8
<i>Модульний контроль</i>	4	4	–	–
<i>Семестровий контроль</i>	15	15	–	–
<i>Самостійна робота</i>	13	13	52	52
<i>Форма семестрового контролю</i>	–	екзамен	–	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розгляд сучасного стану та наукових концепцій громадянської та історичної освіти, зокрема в початковій освіті; забезпечити майбутнього вчителя початкової школи знаннями та уміннями формування в молодших школярів громадянської та інших компетентностей, власної ідентичності та готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції на засадах демократії, поваги до прав і свободи людини, толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів, розроблення на цій основі нових підходів до формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи.

Завдання навчальної дисципліни:

Відповідно до Освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта дисципліна «Громадянська та історична освіта: Методика навчання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»» забезпечує формування таких компетентностей:

1) загальних

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2) спеціальних (фахових)

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Окрім того, навчальна дисципліна передбачає формування:

- Здатності працювати з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналізувати зміст джерел, критично оцінювати їх.
- Здатності усвідомлювати себе громадянином України; дотримуватися принципів демократичного громадянства; брати активну участь у житті спільноти, громади тощо.
- Здатності до лідерської поведінки та взаємодії в команді, що дозволить діяти соціально відповідально, поважати різноманітність і мультикультурність у педагогічній діяльності.
- Здатності застосовувати раціональні методи організації самостійної роботи.
- Здатності до навчання упродовж життя.

1. Результати навчання за дисципліною:

Відповідно до Освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта дисципліна «Громадянська та історична освіта: Методика навчання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»» забезпечує оволодіння такими результатами навчання:

ПР-01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-05. Організувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-13. Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

1. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання (2курс, 4 семестр)

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна					МКР	Самостійна робота
	Усього	Лекції	Семинарські	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	
Змістовий модуль 1. Особливості становлення громадянської та історичної освіти							
Тема 1. Тенденції розвитку громадянської та історичної освіти в Україні	4	2					2
Тема 2. Актуальність та основоположні засади громадянської та історичної освіти	6		4				2
Тема 3. Особливості організації демократичного освітнього процесу в Новій українській школі	4			2			2
Тема 4. Мета і головні компоненти Концепції «Нова українська школа» в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	4			2			2
Тема 5. Шляхи реалізації мети та завдання громадянської та історичної освітньої галузі	6			2			4
	2				-	2	
Разом	26	2	4	6	-	2	12
Змістовий модуль 2. Формування громадянської та історичної компетентностей молодших школярів							
Тема 6. Формування ідентичності, громадянської та історичної компетентності учнів	4	2					2
Тема 7. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання громадянської та історичної освітньої галузі	4		2				2
Тема 8. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі	4			2			2
Тема 9. Особливості використання медіаосвітніх технологій у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	4		2				2
Тема 10. Медіаосвітні технології навчання як засоби формування громадянської та інших компетентностей молодших школярів	4				2		2
Тема 11. Технології проблемного навчання у процесі викладання громадянської та історичної освітньої галузі	4			2			2
Тема 12. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі	4			2			2
Тема 13. Технологія створення портфоліо з курсу «Я досліджую світ»	4			2			2
	2					2	
Разом	34	2	4	8	2	2	16
Усього годин	60	4	8	14	2	4	13/15

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна					МКР	Самостійна робота
	Усього	Лекції	Семинарські	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	
Змістовий модуль 1. Особливості становлення громадянської та історичної освіти							
Тема 1. Тенденції розвитку громадянської та історичної освіти в Україні	6	2					4
Тема 2. Актуальність та основоположні засади громадянської та історичної освіти	4						4
Тема 3. Особливості організації демократичного освітнього процесу в Новій українській школі	4						4
Тема 4. Мета і головні компоненти Концепції «Нова українська школа» в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	4						4
Тема 5. Шляхи реалізації мети та завдання громадянської та історичної освітньої галузі	6			2			4
Разом	24	2	-	2	-	-	20
Змістовий модуль 2. Формування громадянської та історичної компетентностей молодших школярів							
Тема 6. Формування ідентичності, громадянської та історичної компетентності учнів	6		2				4
Тема 7. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання громадянської та історичної освітньої галузі	4						4
Тема 8. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі	4						4
Тема 9. Особливості використання медіаосвітніх технологій у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	4						4
Тема 10. Медіаосвітні технології навчання як засоби формування громадянської та інших компетентностей молодших школярів	6			2			4
Тема 11. Технології проблемного навчання у процесі викладання громадянської та історичної освітньої галузі	4						4
Тема 12. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі	4						4
Тема 13. Технологія створення портфоліо з курсу «Я досліджую світ»	4						4
Разом	36		2	2	-	-	32
Усього годин	60	2	2	4	-	-	52

Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання (3 курс, 5 семестр)

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна					МКР	Самостійна
	Усього	Лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	
Змістовий модуль 3. Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання							
Тема 14. Інтеграція: тематичний і діяльнісний підходи.	4	2					2
Тема 15. Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі.	6		2	2			2
Тема 16. Тематичне навчання. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання.	4		2				2
Тема 17. Планування тематичного навчання.	4			2			2
Тема 18. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі.	6			2	2		2
	2					2	
Разом	26	2	4	6	2	2	10
Змістовий модуль 4. Організація освітнього процесу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі							
Тема 19. Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Б.Шияна.	6	2					4
Тема 20. Зміст навчання, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко.	6		2				4
Тема 21. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі.	4			2			2
Тема 22. Форми організації навчання громадянська та історична освітньої галузі	6			2			4
Тема 23. Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	6			2	2		2
Тема 24. Підсумкове – тематичне та завершальне оцінювання. Оцінювання за рівневою шкалою.	4			2			2
	2					2	
Разом	34	2	2	8	2	2	18
Усього годин	60	4	6	14	4	4	13/15

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна					МКР	Самостійна
	Усього	Лекції	Семинарські	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	
Змістовий модуль 3. Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання							
Тема 14. Інтеграція: тематичний і діяльнісний підходи.	6	2					4
Тема 15. Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі.	4						4
Тема 16. Тематичне навчання. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання.	6		2				4
Тема 17. Планування тематичного навчання.	4						4
Тема 18. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі.	4						4
Разом	24	2	2	-	-	-	20
Змістовий модуль 4. Організація освітнього процесу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі							
Тема 19. Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Б.Шияна.	8		2				6
Тема 20. Зміст навчання, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко.	6						6
Тема 21. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі.	4						4
Тема 22. Форми організації навчання громадянська та історична освітньої галузі	8			2			6
Тема 23. Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».	6						6
Тема 24. Підсумкове – тематичне та завершальне оцінювання. Оцінювання за рівневою шкалою.	4						4
Разом	36	-	2	2	-	-	32
Усього годин	60	2	4	2	-	-	52

2 курс, 4 семестр

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Особливості становлення громадянської та історичної освіти

Тема 1. Тенденції розвитку громадянської та історичної освіти в Україні

Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства. Державні підходи до громадянської та історичної освіти та її включення до навчальних програм. Формула нової української школи (9 компонентів). Компоненти Концепції «Нова українська школа». Мета початкової освіти. Чинники якісної початкової освіти. Цикли початкової освіти. Мета та завдання громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти. Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з урахуванням компетентнісного підходу до навчання.

Основні поняття теми: Концепції «Нова українська школа», розвиток громадянської освіти в Україні, Державний стандарт початкової освіти, типова освітня програма, вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти.

Рекомендована література:

Основна [4]

Додаткова [2, 3]

Додаткові ресурси [1, 2, 3]

Тема 2. Актуальність та основоположні засади громадянської та історичної освіти

Особистість та її ідентичність: Я – людина (самоідентифікація (мої потреби і бажання). Індивід. Особа. Особистість. Персона. Громадянин. Ідентичність. Моя ідентичність. Складники ідентичності. Формування самоідентичності. Особиста гідність і совість. Креативність). Самореалізація людини (розвиток особистості. Індивідуальність та автономія особистості. Життєві цінності й пріоритети. Здоров'я як цінність. Прогнозування й моделювання особистого розвитку. Мобільність і адаптивність людини). Соціалізація особистості (поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Однолітки. Поняття субкультури. Молодіжні субкультури). Я і сім'я (поняття сім'ї та родини. Значення сім'ї в суспільстві та житті людини. Традиції та родинні цінності. Роль сім'ї в формуванні людини і громадянина. Взаємовідносини в сім'ї. Сімейні правила. Права та обов'язки членів сім'ї).

Людська гідність і права людини (поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності. Гуманізм як цілісна системи поглядів на людину). Еволюція прав людини (філософське, юридичне, політичне, суспільне, релігійне тлумачення прав людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Майбутнє прав людини. Права і свободи). Людина і держава (взаємовідносини людина – держава. Права та відповідальність людини й громадянина. Відповідальність держави за дотримання й захист прав і свобод людини. Обов'язки громадянина та обов'язки держави). Механізми захисту прав людини (поняття

механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини).

Людина в соціокультурному просторі: Соціокультурна багатоманітність (поняття соціуму. Соціальна структура. Соціальна згуртованість. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність). Ефективна комунікація (роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація. Переговори та медіація). Стереотипи та упередження (дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів. Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Міжнародні та національні засоби захисту від дискримінації. Толерантність. Поняття конфлікту та його види. Стадії конфлікту. Способи подолання конфліктів. Консенсус і компроміс). Відповідальність (поняття соціальної відповідальності. Види соціальної відповідальності: моральна, політична, юридична, професійна, корпоративна, релігійна. Розподіл соціальної відповідальності. Особливий характер та призначення юридичної відповідальності).

Основні поняття теми: особистість; гідність, права і обов'язки людини; соціум; стереотипи та упередження; відповідальність.

Рекомендована література:

Основна [4]

Додаткова [2, 3, 6, 7]

Додаткові ресурси [1, 2, 3]

Семінарське заняття 1-2. Актуальність та основоположні засади громадянської та історичної освіти

Тема 3. Особливості організації демократичного освітнього процесу в Новій українській школі

Демократичне суспільство та його цінності: Демократична держава. Демократія. Держава і суверенітет народу. Участь громадян у житті демократичної держави. Громадське врядування. Демократичні процедури. Пряма та представницька демократія. Громадянське суспільство (поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава). Громада (поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади). Громадянська участь у житті суспільства (соціальна згуртованість та взаємодія людей у суспільстві. Соціальна активність людини: участь і вплив. Форми соціальної активності громадян; демонстрації, мітинги, пікети, марші та походи. Громадські ініціативи та громадські слухання. Лобіювання. Волонтерство).

Школа – простір демократії (шкільна громада. Права, свободи і обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Взаємодія учнів, учителів, батьків, шкільної адміністрації в організації шкільного життя. Врядування та управління школою. Шкільне самоврядування (учнівське, вчительське, батьківське). Принципи та цінності учнівського самоврядування. Моделі учнівського самоврядування. Школа і місцева громада Соціальні проекти в школі).

Дитячі й молодіжні громадські об'єднання (свобода асоціацій. Дитячі й молодіжні об'єднання й рухи. Створення молодіжної громадської організації. Молодіжні соціальні проекти у школі та місцевій громаді).

Педагогіка партнерства між усіма учасниками освітнього процесу. Особистісно орієнтована модель освіти. Формування загальнолюдських цінностей. Структура освітнього процесу.

Основні поняття теми: демократичне суспільство; шкільна громада; громадські об'єднання; принципи партнерства, залучення дитини до спільної діяльності, організаційні орієнтири у здійсненні виховного процесу, цикли навчання.

Рекомендована література:

Основна [1, 2, 4]

Додаткова [2, 3]

Додаткові ресурси [1, 2, 3]

Практичне заняття 1. Особливості організації демократичного освітнього процесу в Новій українській школі

Тема 4. Мета і головні компоненти Концепції «Нова українська школа» в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі

Новий зміст освіти, заснований на формуванні необхідних для успішної самореалізації в суспільстві компетентностей. Ключові компетентності для Нової української школи. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками. Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм. Наскрізний процес виховання, який формує цінності. Нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя. Нове освітнє середовище.

Основні поняття теми: новий зміст освіти, ключові компетентності для Нової української школи, педагогіка партнерства, свобода творчості й розвитку вчителя, потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм, процес виховання, який формує цінності, компетентності для життя, освітнє середовище.

Рекомендована література:

Основна [1, 4]

Додаткова [2, 3]

Додаткові ресурси [1, 2, 3]

Практичне заняття 2. Мета і головні компоненти Концепції «Нова українська школа» в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі

Тема 5. Шляхи реалізації мети та завдання громадянської та історичної освітньої галузі

Принципи Державного стандарту початкової освіти. Освітні галузі. Громадянська та історична освітня галузь. Освітня програма. Навчальна програма. Базовий навчальний план. Типовий навчальний план. Календарне планування. Мета та завдання громадянської та історичної освітньої галузі. Вимоги до загальних та обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти. Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі.

Основні поняття теми: громадянська та історична освітня галузь Державного стандарту початкової освіти, освітня і навчальна програми, базовий і типовий навчальні плани, календарне планування.

Рекомендована література:

Основна [1, 5]

Додаткова [3]

Практичне заняття 3. Шляхи реалізації мети та завдання громадянської та історичної освітньої галузі

Змістовий модуль II.

Формування громадянської та історичної компетентностей молодших школярів

Тема 6. Формування ідентичності, громадянської та історичної компетентності учнів

Формування ідентичності, громадянської та історичної компетентності учнів початкових класів шляхом опанування знаннями і вміннями, виробленням навичок громадянської поведінки, виховання громадянських чеснот.

Особливості організації освітнього середовища в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі в початкових класах. Роль учителя початкової школи у формуванні психологічно безпечного середовища. Забезпечення права вибору. Формування спільних цінностей. Ранкові зустрічі. Фізичне середовище. Розвиток відповідальності. Встановлення. Участь дітей в організації освітнього середовища. Багатоманітність світу і простір для кожного.

Основні поняття теми: процесуально-особистісний, діяльнісний, знанневий компоненти громадянської компетентності, предметно-історичні компетенції учнів початкових класів; освітнє середовище в початкових класах, спільні цінності, право вибору.

Рекомендована література:

Основна [1, 2, 2, 5]

Додаткова [3]

Тема 6. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання громадянської та історичної освітньої галузі

Міжпредметна компетентність. Міжпредметна інтеграція. Етапи реалізації міжпредметної інтеграції змісту навчання. Міжпредметні зв'язки. Переваги міжпредметної інтеграції. Планування тематичного навчання.

Основні поняття теми: міжпредметна компетентність, міжпредметна інтеграція, планування тематичного дня, створення інтелект-карти.

Рекомендована література:

Основна [1, 2]

Додаткова [2]

Додаткові ресурси [3]

Семінарське заняття 3. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання громадянської та історичної освітньої галузі

Тема 8. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі

Особистісно-орієнтована технологія навчання. Технологія групової навчальної діяльності школярів. Технологія розвивального навчання. Технологія формування творчої особистості. Технологія навчання як дослідження. Медіаосвітні технології. Класифікація методів навчання громадянської та історичної освіти. Класифікації методів навчання громадянської освіти.

Основні поняття теми: технології та методи навчання у сучасній школі, інтерактивні технології навчання. обладнання

Рекомендована література:

Основна [1, 3]

Додаткова [1, 4, 5]

Практичне заняття 4. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі

Тема 9. Особливості використання медіаосвітніх технологій у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі

Комунікація, інформація, медіа. Поняття мас-медіа(медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі (мас-медіа, комунікація, аудиторія, новина. Різновиди медіа (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок) та їх розвиток. Реклама. Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини). Медіа і демократія (свобода, етика і відповідальність Свобода вираження (freedom of speech). Свобода слова. Обмеження свободи слова. Баланс між свободою вираження та відповідальністю. Свобода мас-медіа – критерій демократичності суспільства. Форми власності медіа. Суспільні медіа і їх місія. Шкільні медіа. «Джинса» та цензура).

Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа (достовірність інформації в мас-медіа. Джерела інформації. Факт, судження та думка. Авторство публікації. Пропаганда. Фейкова інформація. Маніпуляції в медіапросторі. Роль медіа в провокуванні конфліктів та поширенні стереотипів. Професійні та етичні стандарти подання інформації).

Мова медіа. Медіатекст (коди і значення, що використовують медіа. Граматика мови преси, телебачення та кіномистецтва. Шляхи передачі ідей і цінностей символічною мовою). Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Самоідентифікація та маскування в Інтернеті. Соціальні мережі. Он-лайн спілкування. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у Мережі. Кіберзлочинність. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті. Інструменти перевірки достовірності інформації в Інтернеті.

Основні принципи медіаосвіти. Форми медіаосвіти. Використання медіаосвітніх технологій у процесі опанування громадянської та історичної освітньої галузі.

Класифікації медіа. Медіа за участю аналізатора (візуальні (друк, малюнок, комп'ютерна графіка), аудійні (звукові) (звукозапис), аудіовізуальні (кінематограф, телебачення, відео, Інтернет), за типом основного засобу медіа (преса, радіо, кіно, телебачення, відео, комп'ютерні мережі та ін.), за каналом сприйняття (аудіо, відео, аудіовізуальні, знакові – текстові, графічні), за місцем використання (індивідуальне, групове, масове, домашнє, робоче, транспортне та ін.), за змістом інформації,

напрямку соціалізації (ідеологічне, політичне, морально-виховне, пізнавально-навчальне, естетичне, екологічне, економічне), за функціями та цілями використання (одержання інформації, освіта, спілкування, розв'язання проблем, розвага, соціальне управління), за результатом впливу на особистість (розвиток світогляду, самопізнання, самовиховання, самонавчання, самоствердження, самовизначення, регуляція стану, соціалізація).

Основні поняття теми: комунікація, інформація, медіа, мас-медіа, медіаосвіта, медіаосвіта засобами медіа.

Рекомендована література:

Основна [3, 4]

Додаткова [2, 5]

Семінарське заняття 1. Особливості використання медіаосвітніх технологій у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі

Тема 10. Медіаосвітні технології навчання як засоби формування громадянської та інших компетентностей молодших школярів

Класифікації медіа. Медіа за участю аналізатора (візуальні (друк, малюнок, комп'ютерна графіка), аудійні (звукові) (звукозапис), аудіовізуальні (кінематограф, телебачення, відео, Інтернет), за типом основного засобу медіа (преса, радіо, кіно, телебачення, відео, комп'ютерні мережі та ін.), за каналом сприйняття (аудіо, відео, аудіовізуальні, знакові – текстові, графічні), за місцем використання (індивідуальне, групове, масове, домашнє, робоче, транспортне та ін.), за змістом інформації, напрямку соціалізації (ідеологічне, політичне, морально-виховне, пізнавально-навчальне, естетичне, екологічне, економічне), за функціями та цілями використання (одержання інформації, освіта, спілкування, розв'язання проблем, розвага, соціальне управління), за результатом впливу на особистість (розвиток світогляду, самопізнання, самовиховання, самонавчання, самоствердження, самовизначення, регуляція стану, соціалізація).

Основні поняття теми: формування ідентичності громадянської та історичної компетентностей засобами медіа, медіатексти: комп'ютерні ігри, тренажери, слайд-шоу, відеофільми, електронні підручники, та ін.

Рекомендована література:

Основна [3, 4]

Додаткова [1, 2, 5]

Лабораторне заняття 1. Медіаосвітні технології навчання як засоби формування громадянської та інших компетентностей молодших школярів

Тема 11. Технології проблемного навчання у процесі викладання громадянської та історичної освітньої галузі

Проблемне навчання. Головні умови успішності проблемного навчання. Головні психолого-педагогічна цілі проблемного навчання. Форми проблемного навчання. Принципи проблемного навчання.

Основні поняття теми: мотивація, забезпечення посильності роботи, значущість інформації, доброзичливе спілкування педагога з учнями, проблемний виклад, самостійність у роботі учнів, розвивальний характер навчання, інтеграція, варіативність, алгоритмізовані, дидактичні завдання.

Рекомендована література:*Основна* [1, 3]*Додаткова* [2]**Практичне заняття 6. Технології проблемного навчання у процесі викладання громадянської та історичної освітньої галузі****Тема 12. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі**

Програми курсу «Я досліджую світ». Тематична основа курсу «Я досліджую світ». Самостійне обрання вчителем інтегрованого змісту із освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти. Аналіз підручників інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для 1 класів закладів загальної середньої освіти.

Основні поняття теми: програми курсу «Я досліджую світ», підручники інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Рекомендована література:*Основна* [1, 5]*Додаткова* [1, 4]*Додаткові ресурси* [1, 2, 3]**Практичне заняття 6. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі****Тема 11. Технологія створення портфоліо з курсу «Я досліджую світ»**

Особливості використання технології портфоліо у початкових класах. Види робіт які може містити портфоліо.

Основні поняття теми: робоче (загальне) портфоліо, демонстраційне (учнівське) портфоліо, портфоліо вчителя, структура учнівського портфоліо.

Рекомендована література:*Основна* [1, 4]*Додаткова*[2, 3]**Практичне заняття 7. Технологія створення портфоліо з курсу «Я досліджую світ»****3 курс, 5 семестр****Програма навчальної дисципліни****Змістовий модуль 3. Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання****Тема 14. Інтеграція: тематичний і діяльнісний підходи**

Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання. Упровадження інтегрованого навчання. Контент-орієнтована інтеграція. Діяльнісний підхід. Критичне мислення і розв'язання проблем. Діяльнісний підхід: ротаційні моделі «щоденні 5»1 і «щоденні 3».

Основні поняття теми: взаємозв'язки між навчальними предметами (освітніми галузями), види міжпредметної інтеграції, цілі навчання (таксономія Блума), стратегії розвитку критичного мислення, щоденні види діяльності – ротаційні моделі.

Рекомендована література:*Основна* [1, 2]*Додаткова* [1, 3, 4]**Тема 15. Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі**

Реалізація освітніх галузей (громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича) окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева, в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Ознаки інтегрованого уроку. Підготовка вчителя до інтегрованого уроку. Особливості структури інтегрованого уроку «Я досліджую світ».

Основні поняття теми: інтегрований курс за різними видами інтеграції, інтегрований урок.

Рекомендована література:*Основна* [1, 2, 5]*Додаткова*[1, 2, 3, 4]

Семінарське заняття 1. Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі

Практичне заняття 1. Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі

Тема 16. Тематичне навчання. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання

Міжпредметна компетентність. Міжпредметна інтеграція. Міжпредметні зв'язки. Переваги міжпредметної інтеграції.

Основні поняття теми: міжпредметні компетентності, інтеграція, інтегрований курс.

Рекомендована література:*Основна* [1, 2, 5]*Додаткова* [1, 2, 3, 4]

Семінарське заняття 2. Тематичне навчання. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання

Тема 17. Планування тематичного навчання

Планування тематичного тижня / дня. Об'єднання у блоки знання з різних навчальних предметів. Створення інтелект-карт тижня / дня.

Основні поняття теми: тематичний тиждень / день, інтелект-карти.

Рекомендована література:*Основна* [1, 2, 5]*Додаткова* [1, 2, 3, 4]

Практичне заняття 2. Планування тематичного навчання

Тема 18. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі

Методика організації творчого проектування в початковій школі. Методи роботи на структурних одиницях проекту. Застосування технології проектування на уроках курсу «Я досліджую світ». Проектування в системі «Intel».

Основні поняття теми: метод проектів, творчий проект, макропроект, мікропроект.

Рекомендована література:

Основна [1, 4]

Додаткова [1, 2, 3, 4]

Практичне заняття 3. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі

Лабораторне заняття 1. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі

Змістовий модуль 4. Організація освітнього процесу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі. Тематична основа курсу «Я досліджую світ»

Тема 19. Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Б.Шияна

Мета, завдання, зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Б. Шияна.

Основні поняття теми: освітня програма громадянської та історичної освітньої галузі.

Рекомендована література:

Основна [5]

Додаткова [3, 4]

Тема 20. Зміст навчання, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я.Савченко

Мета та завдання навчальної програми «Я досліджую світ». Варіанти інтегрованої програми. Виконання завдань дослідницького характеру. Зміст, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко

Основні поняття теми: навчальної програми «Я досліджую світ», інтегрований курс «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко

Рекомендована література:

Основна [5]

Додаткова [1, 2]

Семинарське заняття 3. Зміст, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко

Тема 21. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі

Програми курсу «Я досліджую світ». Тематична основа курсу «Я досліджую світ». Самостійне обрання вчителем інтегрованого змісту із освітніх галузей Державного стандарту. Аналіз підручників інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти.

Основні поняття теми: програми курсу «Я досліджую світ», підручники інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Рекомендована література:

Основна [5]

Додаткова [1, 2, 3, 4]

Практичне заняття 4. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі

Тема 22. Форми організації навчання громадянська та історична освітньої галузі

Класифікація форм організації навчання громадянської та історичної освітньої галузі за різними критеріями: за кількістю учнів, за місцем навчання, за часом навчання, за дидактичною метою.

Основні поняття теми: індивідуальні форми навчання, мікрогрупові, групові, колективні, масові форми навчання, урок, робота на дослідній ділянці та лабораторії, екскурсія, домашня самостійна робота, заняття на підприємстві, вікторини, конкурси, олімпіади, предметні вечори, уроки «без дзвінків», гуртки, клуби, волонтерські та дитячі громадські організації, клуби секції.

Рекомендована література:

Основна [1, 3, 5]

Додаткова [5]

Практичне заняття 5. Форми організації навчання громадянська та історична освітньої галузі

Тема 23. Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Створення форм онлайн-комунікації (відеоконференція; форум, чат; блог, електронна пошта; анкетування; соціальні мережі на кшталт Viber; веб-ресурси для дистанційного навчання: платформа Moodle; платформа Google classroom, сервіси: Zoom, Microsoft teams, Google meet, Skype тощо; Classdojo, MClasstime, Learningapps.org тощо). Створення інструментарію дистанційного навчання(відео, онлайн-дошки, тести, практика та інструменти формування оцінювання, інтерактивні сервіси миттєвого опитування, цифрова творчість учнів).

Основні поняття теми: форми онлайн-комунікації, інструментарій дистанційного навчання.

Рекомендована література:

Основна [2, 5]

Додаткова [4]

Практичне заняття 6. Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Лабораторне заняття 2. Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Тема 19. Підсумкове – тематичне та завершальне оцінювання. Оцінювання за рівневою шкалою

Обов'язкові та очікуванні результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі (1-2 класи). Формувальне оцінювання, критерії формувального оцінювання, само-та взаємооцінювання учнів. Обов'язкові та очікуванні результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі (3-4 класи). Підсумкове оцінювання учнів 3-4 класів. Чотири рівні підсумкового оцінювання (початковий; середній; достатній; високий) та їх критерії.

Основні поняття теми: рівні та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 3-4 класів.

Рекомендована література:

Основна [4]

Додаткова [2]

Практичне заняття 7. Підсумкове – тематичне та завершальне оцінювання. Оцінювання за рівневою шкалою

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1	3	3	4	4	3	3	4	4
Відвідування лабораторного заняття	1	-	-	1	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10	3	30	4	40	3	30	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	1	10	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	8	40	5	25	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		17	106	24	143	19	117	20	122
		249				239			
Максимальна кількість балів	488								
<p>Розрахунок коефіцієнта $(X/4,88)+40$ (екзамен) = 100 б., де X – загальна кількість балів за навчальну дисципліну</p>									

**6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання
2 курс, 4 семестр**

№ з/п	Завдання для самостійної роботи	К-сть годин	К-сть балів		
Змістовий модуль 1.					
Особливості становлення громадянської та історичної освіти					
1	Складіть обґрунтований перелік основних умінь, якими повинні оволодіти учні у процесі навчання громадянської та історичної освітньої галузі.	2	5		
2	Проаналізуйте вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти та їх реалізацію в змісті освітніх програм.	2	5		
3	Розробіть зміст рольової гри / симуляції на тему: «Європейський суд з прав людини».	2	5		
4	Змодельуйте ситуації на подолання стереотипів / розв'язання конфліктів.	2	5		
5	Розробіть зміст рольової гри / симуляції на тему: «Створення органів шкільного самоврядування». Розробіть план проведення дебатів на тему: «Чи можна пожертвувати правами однієї людини для захисту прав багатьох?»	4	5		
Змістовий модуль 2.					
Формування громадянської та історичної компетентностей молодших школярів					
6	Заповніть форму оцінки середовища <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; padding: 5px;">Що розміщено (чи ви б розмістили) на стінах у вашому класі й чому? Чи є це на стінах вашого класу? [1, с. 152].</td> <td style="width: 50%; padding: 5px;">Чому так або чому ні?</td> </tr> </table>	Що розміщено (чи ви б розмістили) на стінах у вашому класі й чому? Чи є це на стінах вашого класу? [1, с. 152].	Чому так або чому ні?	2	5
Що розміщено (чи ви б розмістили) на стінах у вашому класі й чому? Чи є це на стінах вашого класу? [1, с. 152].	Чому так або чому ні?				
7	Складіть класифікацію рольових ігор, які можна використовувати в освітньому процесі щодо формування громадянської, соціальної та історичної компетентностей молодших школярів.	2	5		
8	Запропонуйте варіанти горизонтальних та вертикальних міжпредметних зв'язків [1, с. 83].	2	5		
9	Визначте співвідношення понять «метод навчання» та «навчальна технологія». Розкрийте види інтерактивних методів навчання за характером взаємодії учителя і учнів за допомогою логічних схем.	2	5		

10	Розробіть комп'ютерний (електронний) тренажер як засіб формування ідентичності, громадянської та історичної компетентності учнів 1-2, 3-4 класів, який розміщуватиметься на сайтах http://learningapps.org/ , https://wordart.com/ , https://kahoot.com/ .	2	5						
11	Розробіть вправи в контексті навчання громадянської та історичної освітньої галузі для розвитку вміння бачити проблеми.	2	5						
12	1. Назвіть відмінні риси підручників інтегрованого курсу «Я досліджую світ», створених за навчальною програмою «Я досліджую світ» (під керівництвом О. Савченко) та освітньої програми (під керівництвом Р. Шияна) громадянської та історичної освітньої галузі. 2. Заповніть таблицю: Інтегрований курс «Я досліджую світ»	2	5						
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Автор</th> <th>Тема</th> <th>Об'єкт інтеграції</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Автор	Тема	Об'єкт інтеграції					
Автор	Тема	Об'єкт інтеграції							
13	Розробіть розділи вчительського та учнівського портфоліо	2	5						
Разом		28	65						

3 курс, 5 семестр

Завдання для самостійної роботи	К-сть год	К-сть балів						
Змістовий модуль 3. Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання								
Тема 14. Інтеграція: тематичний і діяльнісний підходи. 1. Назвіть в яких аспектах розглядають інтеграцію в освіті. 2. Які можливості розкриває інтегроване навчання перед вчителем та учнем.	2	5						
Тема 15. Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі. 1. Назвіть відмінні риси підручників інтегрованого курсу «Я досліджую світ», створених за навчальною програмою «Я досліджую світ» (під керівництвом О. Савченко) та освітньої програми (під керівництвом Р. Шияна) громадянської та історичної освітньої галузі. Заповніть таблицю: Інтегрований курс «Я досліджую світ»	2	5						
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Автор</th> <th>Тема</th> <th>Об'єкт інтеграції</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Автор	Тема	Об'єкт інтеграції					
Автор	Тема	Об'єкт інтеграції						
Тема 16. Тематичне навчання. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання. 1. Розробіть карту або \ чи модель етапів реалізації міжпредметної інтеграції змісту навчання.	2	5						
Тема 17. Планування тематичного навчання. 1. Використовуючи метод структурування концепцій із використанням графічного запису створіть інтелект- карту (ментальну карту, карту пам'яті, діаграму зв'язків тощо) планування тематичного дня.	2	5						

<p>Тема 18. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі.</p> <p>1. Проаналізуйте типові освітні програми щодо реалізації «Громадянської та історичної освітньої галузі», запропонуйте до кожної з змістової лінії варіант навчального проекту.</p> <p>2. Розробіть пам'ятку для учнів із виконання одного з видів навчального проекту.</p>	2	5												
Змістовий модуль 4. Тематична основа курсу «Я досліджую світ»														
<p>Тема 19. Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Б.Шияна.</p> <p>1. Розробіть дослідно-творчі завдання до змістових ліній освітньої програми (під керівництвом Р. Шияна) громадянської та історичної освітньої галузі.</p> <p>2. Створіть презентацію до однієї із змістових ліній, яка міститиме матеріал: серії фотоматеріалів, інтерактивні вправи, цікаву інформацію та завдання.</p>	4	5												
<p>Тема 20. Зміст навчання, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко.</p> <p>1. Складіть календарний план, за зразком, вивчення курсу на I семестр (клас оберіть самостійно. Використовуйте навчальні програми та чинні підручники).</p> <table border="1" data-bbox="145 1137 1254 1384"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Тема</th> <th>Дата</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>Тема 1. Як проводити дослідження (4 год.).</td> <td></td> </tr> <tr> <td>1.</td> <td>Чому я хочу стати дослідником?</td> <td>03. 10. 2018</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>2. Розробіть комп'ютерний (електронний) тренажер щодо реалізації громадянської та історичної освіти, для учнів 1-2, 3-4 класів, який розміщуватиметься на сайтах http://learningapps.org/, (https://wordart.com/, https://kahoot.com/)</p>	№	Тема	Дата		Тема 1. Як проводити дослідження (4 год.).		1.	Чому я хочу стати дослідником?	03. 10. 2018	2.			4	5
№	Тема	Дата												
	Тема 1. Як проводити дослідження (4 год.).													
1.	Чому я хочу стати дослідником?	03. 10. 2018												
2.														
<p>Тема 21. Аналіз науково-методичної літератури щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі.</p> <p>1. Проаналізуйте існуючі програми які реалізують громадянську та історичну освітню галузь у початковій школі (по 2 теми). Заповніть таблицю.</p> <table border="1" data-bbox="145 1742 1254 1872"> <tbody> <tr> <td>Напрямки аналізу</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Предметні компетентності</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ключові компетентності</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Напрямки аналізу				Предметні компетентності				Ключові компетентності				2	5
Напрямки аналізу														
Предметні компетентності														
Ключові компетентності														
<p>Тема 22. Форми організації навчання громадянська та історична освітньої галузі.</p> <p>1. Розробіть план конспект уроку «Я досліджую світ» (тема і клас на вибір).</p> <p>2. Розробіть план роботи гуртка, волонтерської та дитячої громадської організації в контексті навчання громадянської та</p>	4	5												

історичної освітньої галузі.		
Тема 23. Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» 1. Створіть одну із форм онлайн-комунікації в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.	2	5
Тема 24. Підсумкове – тематичне та завершальне оцінювання. Оцінювання за рівневою шкалою. 1. Проаналізуйте критерії оцінювання результатів навчання учнів (вихованців) у системі повної загальної середньої освіти та оцініть досягнення одного з учнів 3(4) класу.	2	5
Усього:	28	55

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань – 1 бал; повний обсяг їхнього виконання – 1 бал; якість виконання навчальних завдань – 1 бал; академічна доброчесність – 1 бал; творчий підхід до виконання завдань – 1 бал. Максимальна кількість балів за виконання одного завдання для самостійної роботи – 5 балів. Детальніше критерії оцінювання самостійної роботи подано в електронному навчальному курсі до дисципліни (URL: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=22379>)

6.1. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання
Модульний контроль здійснюється у формі модульних контрольних робіт, кожна з яких відповідає завданням окремого змістового модулю. Модульна контрольна робота здійснюється шляхом комп'ютерного тестування (25 тестових завдань). Кожне правильно виконане тестове завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, які студент може набрати за виконання модульної контрольної роботи, = **25 балів**.

Підсумкова кількість балів (max – 25)	Критерії оцінювання
23 - 25	відмінний рівень знань у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
20 - 22	високий рівень знань у межах обов'язкового матеріалу без грубих помилок
18 - 19	достатній рівень знань з незначною кількістю помилок
16 - 17	посередній рівень знань із значною кількістю недоліків
12 - 15	мінімально можливий допустимий рівень знань
0 - 12	низький рівень знань, необхідне доопрацювання навчального матеріалу

6.1. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється у формі екзамену з дисципліни Громадянська та історична освіта: Методика навчання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Форма проведення письмова (комп'ютерне тестування). За правильну відповідь на кожне запитання тесту студент отримує 1 бал. Максимальна кількість балів за виконання тесту – 40.

6.2. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

- Концепція розвитку громадянської освіти в Україні.
- Мета та завдання громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти.
- Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з урахуванням компетентнісного підходу до навчання.
- Ключові компетентності для Нової української школи.
- Наскрізний процес виховання, який формує цінності.
- Нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя.
- Формування ідентичності, громадянської та історичної компетентності учнів початкових класів шляхом опанування знаннями і вміннями, виробленням навичок громадянської поведінки, виховання громадянських чеснот.
- Міжпредметна компетентність.
- Міжпредметна інтеграція.
- Особистісно-орієнтована технологія навчання.
- Технологія групової навчальної діяльності школярів.
- Технологія розвивального навчання.
- Технологія формування творчої особистості.
- Технологія навчання як дослідження.
- Медіаосвітні технології.
- Методи навчання громадянської та історичної освіти.
- Методи структурування концепцій із використанням графічного запису.
- Планування тематичного тижня \ дня.
- Проблемне навчання.
- Мета, завдання, зміст навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Б. Шияна.
- Обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом Р.Б. Шияна.
- Мета та завдання навчальної програми «Я досліджую світ» для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко.
- Використання технології портфоліо у процесі вивчення освітньої галузі громадянська та історична освіта.
- Формування загальнолюдських цінностей.
- Форми організації навчання громадянської та історичної освітньої галузі за різними критеріями.
- Форми онлайн-комунікації дистанційного навчання.
- Інструменти дистанційного навчання.

- Інтегроване навчання.
- Технології проектування на уроках курсу «Я досліджую світ».
- Проектування в системі «Intel» в межах курсу «Я досліджую світ».
- Оцінювання досягнень учнів на уроках «Я досліджую світ».
- Підсумкове – тематичне та завершальне оцінювання.
- Оцінювання за рівневою шкалою.

6.3. Шкала відповідності оцінок

7. Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Бібік Н.М. Нова українська школа: poradnik dla vchytel'ia / za zag. red. N. M. Bibik. – Kyiv : Litera LTD, 2018. – 160 s.
2. Державний стандарт початкової освіти (2018). Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/konsultacziyi-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2017.html> Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-konceptsiyi-rozvitku-gromadyanskoji-osviti-v-ukrayini>
3. Іщенко О.Л. Я досліджую світ : підруч. для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х частинах) : Ч. 2 / О.Л. Іщенко, О.М. Вашенко, Л.В. Романенко, О.М. Кліщ. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 112 с.
4. Наказ МОН від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/2021/07/15/nakaz-mon-vid-13-07-2021-813-pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsiy-shchodo-otsiniuvannia-rezul-tativ-navchannia-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zahal-noi-seredn-oi-osvity/>
5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. – К. : ТД «Освіта- центр +», 2018. – 240 с.

Додаткові

1. Бібік Н.М. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 1 / Н.М. Бібік, Г.П. Бондарчук. – Харків : Вид-во «Ранок», 2018. – 80 с. 6 іл.
2. Громадянська освіта: теорія і методика навчання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Posibnyky/TTG_main.pdf
3. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <chrome-extension://ohfgljdgelakfkefopgklcohadegdpjf/https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
4. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник – Київ : ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inkluziyavnz.pdf>
5. НУШ: Модельні програми [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sites.google.com/site/pocatkovaskolandovgopoluk/nus/modelna-navcalna-programa>

Додаткові ресурси

1. Електронний навчальний курс дисципліни: Громадянська та історична освіта (2-3 курс, ПО). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=22379>
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/
3. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» (2020). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///D:/adm/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_2736%20\(6\).pdf](file:///D:/adm/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_2736%20(6).pdf)
4. Я досліджую світ. Онлайн підручники для 1-4 класу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/1552-a-doslidzhuyu-svit-3-klas-kornienko-nush.html>

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом 120 год.: лекції – 8 год., практичні заняття – 28 год., семінарські заняття – 14 год., лабораторні заняття – 6 год., самостійна робота – 26/15 год., модульний контроль – 8 год.

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Модулі	ЗМ I					ЗМ II							
Назва модуля	Особливості становлення громадянської та історичної освіти					Формування громадянської та історичної компетентностей молодших школярів							
К-сть балів за модуль	106					143							
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Дати													
Теми лекцій (відвідування – 2 бали)	Тенденції розвитку громадянської та історичної освіти в Україні					Формування ідентичності, громадянської та історичної компетентності учнів							
Теми семінарських занять (відвідування, робота під час заняття) 4 + 40 = 44 бали		Актуальність та основоположні засади громадянської та історичної освіти	Актуальність та основоположні засади громадянської та історичної освіти				Формування міжпредметних компетентностей		Особливості використання медіаосвітніх технологій				
Теми практичних занять (відвідування, робота під час заняття) 7 + 70 = 77 балів			Особливості організації демократичного освітнього процесу в Новій українській школі	Мета і головні компоненти Концепції «Нова українська школа»	Шляхи реалізації мети та завдання громадянської та історичної освітньої галузі			Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі			Технології проблемного навчання	Аналіз науково-методичної літератури	Технологія створення портфоліо з курсу «Я досліджую світ»
Теми лабораторних занять (відвідування, робота під час заняття) 1 + 10 = 11 балів										Медіаосвітні технології навчання			
Самостійна робота (13*5=65 б.)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	МКР 1 (25 балів)					МКР 2 (25 балів)							
Разом	249												

Назва модуля	ЗМ III. Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання					ЗМ IV. Організація освітнього процесу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі					
К-сть балів за модуль	117					122					
Лекції	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Дати											
Теми лекцій (відвідування – 2 бали)	Інтеграція: тематичний і діяльнісний підходи.					Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання					
Теми семінарських занять (відвідування, робота під час заняття) 3 + 30 = 33 бали	Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі. Тематичне навчання. Формування міжпредметних компетентностей					Зміст навчання, очікувані результати навчання					
Теми практичних занять (відвідування, робота під час заняття) 7 + 70 = 77 балів	Особливості організації та проведення інтегрованих занять у початковій школі Планування тематичного навчання. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі					Аналіз науково-методичної літератури Форми організації навчання громадянська та історична освітньої галузі Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання Підсумкове – тематичне та завершальне оцінювання.					
Теми лабораторних занять (відвідування, робота під час заняття) 2 + 20 = 22 бали	Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі					Створення форм онлайн-комунікації дистанційного навчання					
Самостійна робота (11 * 5 = 55 б.)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	МКР 3 (25 балів)					МКР 4 (25 балів)					
Разом	239										
Підсумковий контроль	Відвідування лекц. – 4 б., сем. – 7 б., практик. – 14 б., лаб. – 3б., роб на сем. – 70 б., практик. – 140 б., лаб., - 30 б., МКР – 100 б., сам. роб. – 120 б. Разом – 488 балів. Коефіцієнт – 4,88										

